

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Euangelij Lucæ XI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

1. Corin. 15. dinum gloriationes, obscenarumque rerum historiarum coram virginibus & pudicis passim recenseantur, nimisque turpiter denudantur. Putatisne, *erumpunt bonos mores colloquiis mala*? Parcite quæso, ne venenum spargatis fumendum prolibus vestris, aut familiarum vestrarum, imo ne vlli hominum, sed in vobis sit, audiatque magis gratiarum actio. Hoc enim scitote intelligentes, quare à vobis tam aliena esse debeat fornicatio, quod quicumque fornicator, aut immundus quouis alio scilicet luxuriae genere se commaculans, aut auarus, quod, scilicet esse auarum, est idolorum seruitus, Deo præferens pecuniam, non habet hereditatem in regno Christi & Dei. Nemo vos seducat inanibus verbis. Sunt qui dicunt: Si omnis fornicator, immundus, aut auarus damnaretur pauci saluabuntur. Nihil verius. *Malli enim sunt vocati, pauci vero electi.* Alij dicunt: Si mulieribus vti non liceat, quare illas Deus creauit? quare sexum commixtioni congruum creauit? Quare animam quoque embryoni, ex fornicatione concepto infundit? Sed nemo vos seducat inanibus verbis. Propter hæc enim vltio Dei venit in filios dissidentiarum, id est, qui spem nullam habent, reddente sibi testimonium conscientia, quod operarij sunt iniquitatis. Nolite ergo effici participes eorum, nec confirmemini peccatis eorum, vt similia eis agatis, aut loquamini. Eratis aliquando tenebræ, quare hæc vt faceretis non erat mirum, nunc autem, cum sitis lux, non ex vobis, sed in Domino, nihil tenebrarum appareat in vobis, sed vt filij lucis ambulate. Fructus autem lucis, quem lux diuinæ gratiæ quasi fructum arbor generat, fitus est in omni bonitate, iustitia & veritate.

EXEGESIS EUANGELII DOMINI
ca. III. Quadragesima, Luca XI.

- Quadragesima
male tempus
est institutum
sit.
- Non absque ratione institutum est charissimi, vt hodie proponatur nobis Euangelium, quo diabolus ex homine refertur eiectus merito. Est enim nunc tempus penitentiarum omnibus Christianis. Quod licet omni tempore hoc debeat esse vitæ nostræ, vt nunquam de peccatis nostris non penitentes debeamus inueniri: hoc tamen tempus quadragesimale præcipue nobis mater sancta Ecclesia instituit, vt si alio tempore penitere negleximus, debeamus nos vel nunc erigere contra diabolum, & ieiuniorum, eleemosynarum, orationum, castigationumque corporalium armis muniti eidem abrenunciare, vniuersisque simul cum eo & peccatis & vitis & concupiscentijs nos opprimere. Quod vt feliciter fiat hodie nobis legitur Euangelium, quo docemur per confessionem eiicere à nobis dæmonium, armarumque domum nostram, ne ad nos redeat iterum, semel eiectus. Vera enim penitentia est non solum delicta plangere, sed etiam ea, quæ planguntur, aut plangenda sunt, non iterare. Itaque Lucas hoc modo alloquitur:

- Lucæ II. Erat Iesus eiiciens dæmonium, & illud erat mutum. Et cum eiicisset dæmonium, locutus est mutus, & admiratae sunt turbæ.

Haudquaquam de dæmone est credendum, vt ipsum putes mutum, seu cæcum, aut surdum. Neque enim organa habet aut videndi aut loquendi: sed

sed ita intellige, quod hominem diabolus, quem obsidebat, fecerit mutum, cecum & surdum. Has enim tres calamitates (vt multorum habet opinio) & ex Matthæo clarum est, de cecitate fuerunt in eodem homine, præter hoc, quod obsidebatur à dæmone. Quæ per dæmonis expulsionem à Christo omnes fuerunt sanatae. Nam cum eiecisset per Christum dæmon, homo miser locutus est, audiuit & vidit, vt sequitur: Et cum eiecisset dæmonium, locutus est mutus, & admiratae sunt turbe de tanto miraculo, non orationibus impetrato, sed ex potestate atque imperatiuè facto.

Quidam autem ex eis dixerunt: In Beelzebub principe dæmoniorum eiecit dæmonia.

Hi multo aliter sentiebant à turba, quæ admirata est, dans gloriam Deo: vt intelligas in magna multitudine raro fieri posse, vt omnes idem sentiunt, aut id ipsum omnes probent, Sed quid dixerunt? In Beelzebub principe dæmoniorum eiecit dæmonia. Secundum Matthæum hi Pharisei fuerunt inuidia & liuore pleni, quia cum essent ambitiosi, auari, & gloriæ cupidissimi tristabantur ex honore & gloriosa fama Christi, quam calumniarum more & pessundare nitentur: ideo vbiunque poterant inique illi detrahebant, sperantes sibi tribui quicquid Christo (vt omnium inuidorum mos est) detraherent. Huius enim miraculi gloriæ in hoc detrahere moliebantur, quod Christum non sua virtute fecisse hoc signum dicebant, nec cum turba simplici, & nihil intelligente esse mirandum: quandoquidem in virtute Beelzebub, id est, principis dæmoniorum, cum quo pactum haberet, & quem haberet familiarem, minoris virtutis dæmones eieceret. Itaque potestatem in Christo diuinam principi tribuunt dæmoniorum, grauius blasphemantes. O liuor caecæ & edax inuidia, quo miserum, quem obsides, perducit? Bel idolum erat apud Babylonios primum, vnde omnis idololatRIA prodijt, quod apud Aegyptios dicebatur Beel. A Iudæis verò per contemptum Beelzebub id est, Deus muscarum nominabatur, eo quod semper ibi esset multitudo & frequentia muscarum. Quod vt clarius dicatur, sciendum in Genesi legi de Cham filio Noe post diluuium Chus generatum. Chus verò genuit Nemrod. De hoc ibi scribitur: *Ipsè cœpit esse potens in terra, & erat robustus venator coram Domino.* Fuit autem principium regni eius Babylon, & Arach, & Achad, & Chalanne in terra Sennaar. Secundum Berosum antiquissimum historicum iste Nemrod primus duxit colonias in terram Sennaar, vbi turris fuit Babylonis extructa. Idcirco vocatus est Saturnus, puta Babylonicus, seu apud Babylonios. Ibi enim designauit urbem, & turrem Babel extruxit. Abduxit autem filium suum Belum, quem Iouem multi vocauerunt. Huc Belum postea mortuū Babylonij numinis loco coluerunt. Itaque Nemrod anno centesimo tricesimo primo regnauit, à quo tempore illo exordium sumptgens Babylonica. Quam obrem (vt dixi) vocatur Saturnus apud eosdem, & regnauit LVI. annis. Post quem huius filius Belus Iupiter dictus, pacificè regnauit LXII. annis, & fundamenta erexit Babylonis, cui magis specie oppidi, quàm vrbis dedit. Post hunc Ninus filius Beli regnauit quinquaginta duobus annis, qui à Mose in Genesi dictus est Assur, & ædificauit Niniuen ciuitatem regni præcipuam

Idololatria
Initium qua-
do sumptu-
sit.

Affyriorum. Hic Ninus primus omnium Belo patri suo, & matri Iunoni, & Rheæ auæ suæ, quæ fuerat (vt legitur) soror quoque aui sui Nemrod, edificauit templum, quod secundum Catholicos Doctores, & secundum Hebræos idololatriæ occasionem & initium dedit, accedentibus dæmonibus, & in statuis effigatis ac simulachris responsa dantibus. Iste ergo Bel, Belus fuit pater Nini, cui simulachrum est erectum, & inde in alias quoque nationes mos ritusq; illum colendi translatus, licet aliter nominabatur iuxta linguam Gentium aliarum. Vocabatur enim à Babyloijis Bel, ab alijs Be-el, ab alijs Baalim, ab alijs Baal, à Iudæis derisorie Beelzebub.

Et alij tentantes signum de cælo quærebant ab eo. Ipse autem vt vidit cogitationes eorum, dixit:

Nonnulli tentantes, an diuina virtute eijceret Christus dæmonia, signum de cælo quærebant ab eo, quasi hæc signa hætenus, quæ fecerat Iesus, vilia æstimantes, atque contemnentes. Quærebant igitur portentum aliquod, cuiusmodi tempore Iosue in sole, aut in decem plagis accidit Aegyptio sub Mose. Hoc autem intra se muscitant dicebant, propterea quod palam propter turbam, quæ hoc censuisset irrationabile murmur, dicere non audebant. Iesus igitur cogitationibus eorum respondens, dum ostendit illorum se cogitationes & secreta nosse, satisfaciens illis, in hoc euidens eis monstrauit suæ diuinitatis signum. Ipse autem vt vidit cogitationes eorum dixit, respondens nimirum ad cogitata eorum, & quatuor rationibus probans id quod cogitauerant, esse falsum. Prima est ratio.

Iosue 10.
Exod. 7. 8.
9. 10. & 11.

Ratio Christi
quadruplex
contra cogi-
tationes Iu-
dæorum.

I.

Omne regnum in se diuisum desolabitur, & domus supra domum cadet. Si autem & satanas in seipsum diuisus est, quomodo stabit regnum eius? quia dicitis, in Beelzebub eijcere me dæmonia.

Omne, inquit, regnū in seipsum, id est, cōtra seipsum diuisum desolabitur, & domus supra domū cadet. Si ergo satanas in seipsum diuisus est, vt cōtra se, hoc est, sibi contrarius, vt dæmon pugnet contra dæmonem, & alter alterum expellat, quomodo stabit regnum eius, quia dicitis in Beelzebub me eijcere dæmonia? Vos inquit, putatis in Beelzebub me eijcere dæmonia. Hoc si verum esset, dæmon pugnaret contra dæmonem, essetq; discordia & pugna inter eos: qua fieret necesse est, vt regimen eorum collaberetur & periret, cū ediuerso maxima sit in eis concordia in malo, vnde regnū eorum non desolatur, quamdiu mundus stat, sed tot seculis omnes nos concorditer impugnant. Est tamen hoc intelligendum de eiectione dæmonis ab anima. Inde enim solus eijcit Deus, nec diabolus eijcit inde diabolū vnquam, quandoquidem diaboli in hoc obstinate consentiūt omnes, vt perdant animas. Possit autem fieri, vt diabolus expelleret diabolū de corpore, ad seductionem animarum intuentium vbi hoc quasi pro miraculo haberetur ad confirmationem errorum, aut illusionem hominum credentiū eum de re sanitatem. Porro Christus dæmonem expellebat ex animabus. Secundam rationem ita subiungit, probans se non in Beelzebub eijcere dæmonia, ex collatione exorcistarum, seu discipulorum suorum ad se.

II.

Si autem

Si autem ego in Beelzebub eicio daemonia, filij vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt.

II.

Si, inquit, in Beelzebub ego eicio daemonia, filij vestri qui ex gente sunt vestra geniti, tam discipuli mei, quam exorcistae vestri, in quo eiciunt? Si illis non adscribitis, quod in virtute daemonis eiciant daemonia, quare me huius perfidiae infimulatis? Liqueat ergo quo spiritu me ab illis diuiditis, ut quod in nemine non laudatis, in me calumniemini. Hoc autem facitis quod invidia vos turbet, qua gloriam non potestis videre meam. Ideo iudices vestri erunt, nec erit necesse, ut ego vos iudicem. Ipsi erunt vobis iudices, hoc est, ex comparatione eorum res ipsa loquitur, & iudicat vos: quoniam non est minor, quam illorum mea potestas. Potest enim intelligi aliter. Multi fuerunt, qui in nomine Iesu Christi eiciebant daemonia, ut habetur apud Lucam de quodam, quem Apostoli viderant in nomine Christi daemonia eicientem, nec tamen adhaerebat Christo. Apostolorum praeterea actus de quibusdam referunt, qui in nomine Christi quem Paulus praedicat, eiecerunt daemonia. Apostoli denique in nomine Christi eiciebant daemonia. Objicit igitur scribis & pharisaeis rationem hanc: Multi in nomine meo eiciunt daemonia (quod manifestum est in meis Apostolis, in vestris exorcistis & magis vestris) quorum nonnulli ut hoc facilius perficiant, meum invocant nomen: ergo multo magis id mea possum virtute. Quapropter Cyrillus sic inferret: Quando alij in nomine meo satanam conterunt, quomodo non multam habet amentiam dicere me a Beelzebub habere virtutem?

Luc. 6.

Act. 9.

Cyillus.

Porro si in digito Dei eicio daemonia, profecto peruenit in vos regnum Dei.

Quid sit digitus Dei, non est opus exponere, quando alius exposuit Evangelista, ita haec verba referens: Si in spiritu Dei eicio daemones, unde patet hoc loco spiritum sanctum significari: profecto peruenit in vos regnum Dei. Si hoc capere potueritis, me in spiritu Dei eijcete daemones, capietis etiam in vos paruenisse regnum Dei. Haec enim regnavit ille qui vocatur princeps huius mundi. At me adveniente cum ille eijciatur foras, eius regnum cessat, instituiturque dominium & regnum aliud, puta Ecclesiae, cuius ego sum Dominus, dominator & princeps, recte peruenit in vos regnum Dei. Tertio hoc probat alio modo.

Digitus Dei quid sit. Matth. 11.

Ioan. 11.

Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quae possidet. Si autem fortior illo superueniens vicerit eum, uniuersa eius arma auferet in quibus confidebat, & spolia illius distribuet.

III.

Fortis ille est diabolus, cui non est potestas quae comparari possit super terram, intellige si vti permitteretur. Armatus est etiam astutia, dolo & nequitia. Atrium diaboli hic mundus est, quem custodit non ut canis, sed ut lupus praedam, aut leo quaerens quem deuoret. In pace sunt omnia, quae possidet, in pace licet falsa sunt, quae possidet. Neque enim pax est impijs dicit Dominus, in pace tamen sunt, id est, sine contradictione dominatur ipse

Iob 41.

Atrium diaboli quodnam sit. 1. Pet. 5. 1. Tim. 4.

DD homi-

VI
21

hominibus. Si autē fortior illo superueniens vicerit illum propria virtute, quod ego facio, vniuersa eius arma auferet, in quibus confidebat, id est, tentationes, fallacias, dolos, simulationesque quibus vniuersum fallit mundū, denudabit, compeſcet, atque gratia ſua inspirationis, virtuteque diuina ſua confortabit electos, vt illum vincat. Quapropter diſcipulis ſuis dixit Chriſtus: *Ecce dedi vobis poteſtate calcandi ſuper ſerpentes & ſcorpiones, & ſuper omnia poteſtatem inimici.* Et in Pſalmo: *Sup. r aſpidem & baſiliſcum ambulabis & concubabis leonem & draconem.* Et ſpolia eius diſtribuet. Spolia diaboli haud dubium ſunt hi, quos ſeducit, quos cepit & ſibi ſubiugauit. Hos enim Chriſtus deceptos illuminauit, captos redemit, abductos ſuo patri reſtituit, priuatos hereditate caeleſti, iterum redonauit. Siquidem captiuam ducens captiuitatem dedit dona hominibus. Hæc igitur inde colligitur ratio. Qui eiſcit, fortior eſt quam qui eiſcitur. Cùm ergo ego illum eiſcio, eo ſum fortior: titer armatus cuſtodiuit arrium ſuum, & in pace, hoc eſt, ſine cõtradictione regnauit, agens quæ voluit (quod palam eſt in hoc miſero cæco & ſurdo per me curato) Verùm ego adueniēs illū expugno, & ſpolia eius diſtribuo. Quare perſpicuè liquet me in illius virtute nihil agere, nullā cum eo mihi concordiam & ſocietatem eſſe, nec me quicquam cum eo, ſed aduerſus eū agere.

Qui non eſt mecum, contra me eſt: & qui non colligit mecum, diſpergit.

III.

Alio iterum modo probat in Beelzebub non eiſcere ſe demonia. Contraria vtriuſque ſunt ſtudia & exercitia. Colligere enim & diſpergere quomodo ſimul ſtare non poſſunt, ita Chriſto cum diabolo niſi cõuenire poteſt. Ideo dicit Dominus: Qui non eſt mecum, qui mihi non conſentit aut cooperatur, aduerſus me eſt, id eſt, contrarius mihi, puta contraria mihi opera agens, & qui non colligit mecum, ſcilicet ad Deum homines trahens docendo, orando, & exemplum bonæ vitæ monſtrando, diſpergit, hoc eſt, à Deo auertit fallendo, ſeducendoque homines, & eos erroribus atque peccatis implicando. Vnde colligitur quarta ratio: Quorum cõtraria ſunt ſtudia, non poſſunt conuenire in vno, aut ſe mutuo iuuare. Sed mihi & diabolo contraria ſunt ſtudia & actiones (ego enim colligo animas ad Deū, ipſe verò à Deo diſpergit) ergo non conuenimus in opere vno. Quare falſum eſt quoque me virtute illius vti, & ſimul eiſcere nos demonia. Conſutata his rationibus phariſæorum blaſphemia, ſermonem conuertit ad inſtructionem exhortationemque eius quem curauerat, admonens illum ne denuo peccaret, gratius propterea quàm ante periclitaturus, dicens:

Cùm immundus ſpiritus exierit ab homine, perambulat per loca inaquoſa, quærens requiẽ, & non inueniẽs dicit: Reuertar in domum meam vnde exiui. Et cùm venerit, inuenit eam ſcopis mundatam. Tunc vadit & aſſumit ſeptem alios ſpiritus nequiores ſe, & ingreſſi habitant ibi. Et fiunt noſſiſſima hominis illius peiora prioribus.

Cùm, inquit, immundus ſpiritus exierit de homine per contritionem & con-

Lucz 10.

Pſalm. 90.

Spolia demonum que.

Pſalm. 67.

& confessionem expulsus, ambulat per loca inaquosa & arida, hoc est, homines deuotos & sanctos, uisitat, in quibus huius mundi uiror aruit, carnisq; penulantiā per mortificationē exsiccata est, quos nihil in mundo delectat, nihil huius mundi in eis uiuit, in quibus mundus aruit, qui nō corpore tantū sine sequestrati ab hominibus, & animo peruagatur uniuersum mundum. Itaq; per hos trāsit diabolus, hoc est, hos uisitat, sed requiē non inuenit. Neq; enim quæ grata sunt sibi, sed quæ odit apud illos inuenit, ideo sequitur: Et requiē nō inueniēs dicit: Reuertar in domū meā priorē unde exiui. Et cū uenerit inuenit eā scopis mundatam & ornatā. Scopis mūdāta, hoc est, inuenit hominē per confessionē à peccatis euacuātū, sed vacuū & ociosum, à virtutibus & operibus bonis. Homo autē nō potest diu esse aut manere in eodem statu. Nisi enim proficiat, deficit. Si bona non operatur, implicatur uitijs. Inuenit enim ornatā domū, scilicet in superficie, & foris decoratā, ut sunt species uirtutū, caremoniā & uisitā cōsuetudines bonæ. Et tunc vadit, uident sibi patere locū, & assumit septem alios spiritus nequiores se, uicia scilicet septē capitalia, aut etiā uitiōrū horum oppositas uirtutes simulatas per hypocrisis, quæ nequiores sunt uitijs ipsis capitalibus propter simulationem. Et ingressi habitant ibi, tuncquē diabolus castrum suum recuperat. Et erunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Vulnera namque iterata aut renouata dolore grauiori recrudescunt, difficiliusquē sanantur, & post acceptam gratiam ingratitude est maior.

Tob 14.

Factum est autem cū hæc diceret, extollens uocē quædam mulier de turba dixit: Beatus uenter qui te portauit, & uera quæ suxisti. At ille dixit: Quinimō. Beati qui audiunt uerbum Dei, & custodiunt illud.

Hanc Martellam Marthæ famulam fuisse multi autumant, quæ gratulans Christo diuina sapientia pleno, quod confutare potuit Pharisæorum inuidiosam maledicentiam, non hic tantum, sed alibi quoq; Christo detrahentium. (Neq; enim se continere poterat, quin muliebri uerecundia posthabita, timorem uinceret) atque coram omni populo in medium prorumpens in Christi laudes exclamaret: Beatus uenter qui te portauit. Tanta est, inquit, laus tua & excellentia, quam nemo unquam potuerit effari, ut beatus sit etiam uenter ille uirginæus, beata sint uera quæ ex contactu tui sanctissimi corporis supra omnem modum & captum humanum sacrata sunt. Sed Christus hoc præconium ita confirmat mulieris huius, ut nos quoque consoletur, quorum nulli ad hanc dignitatē aspirare licet (puta esse matrem Dei) ad quam est beatissima uirgo Maria sola electa, dignaq; constituta dicens: Quinimō, hoc est, ita est, ut loqueris. Non tamen hoc solum ita est, uerum etiam beati qui audiunt uerbum Dei, & custodiunt illud. Beatam non abnuo eam quæ me portauit in suo corpore, cuius quoque suxi uera, sed non minus beata est, propterea quod me portauit in mente. Nec ipsa sola est beata, sed beati sunt etiam omnes qui audiunt uerbum Dei, & custodiunt illud, ut scilicet memores sint mandatorum ipsius ad faciendum ea. Quod nobis largiatur Iesus Christus Dominus noster in æternum benedictus Amen.

Beatum quænam fecerint B. uirginem Mariam.

psalm. 104.